

Міністерство освіти і науки України

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»**

Кафедра політичних наук і права

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ
ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ»**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 081 «Право» (ОП Право)

Розробник: доктор політичних
наук, професор Гедікова Н. П.

Одеса – 2023

УДК : 351.851+37.014(07)

ББК 67

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 8 від 23.02.2023 року)*

Рецензенти:

Матвеева Лілія Георгіївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ.

Долженков Олександр Федорович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Гедікова Н. П.

Г 28 Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Правові аспекти управління закладом освіти»: для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право (ОП Право). Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2023. 60 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Правові аспекти управління закладом освіти» містять зміст роботи й завдання для практичних занять та самостійної підготовки, вказівки щодо виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, питання до самоконтролю, питання до екзамену в обсязі повної структури курсу відповідно до програми, а також систему оцінювання щодо форм поточного та підсумкового контролю знань з поясненнями, рекомендовані джерела інформації, додатки.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ».....	6
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ.....	23
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	35
РОЗДІЛ 4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ.....	42
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Правові аспекти управління закладом освіти» відноситься до компонентів вибіркової частини освітньо-професійної програми «Право» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 Право. Нормативні дані курсу: 5 кредитів ЄКТС, загальна кількість годин – 150, з них аудиторне навантаження складає 50 годин (лекції 22 години, практичні заняття – 28 годин), самостійна робота – 80 годин, індивідуальні завдання – 20 годин.

Мета навчальної дисципліни «Правові аспекти управління закладом освіти»: досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами вищої освіти сучасних тенденцій формування та реалізації державної політики в галузі освіти у загальнонаціональному і міжнародному вимірі, правових аспектів управління закладом освіти та набуття практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій.

Реалізація мети забезпечує досягнення результатів навчання за програмою дисципліни завдяки відповідному навчальному змісту.

Основні навчальні завдання дисципліни «Правові аспекти управління закладом освіти» полягають у формуванні готовності до:

- закладення базису щодо розуміння державної політики в галузі освіти у загальнонаціональному і міжнародному вимірі;
- опанування знань про особливості та специфіку правових аспектів управління у сфері освіти;
- засвоєння теоретично-правових засад управління закладами освіти;
- формування вмінь і навичок з правовідносин у сфері освіти для аналізу конкретних ситуацій в професійній діяльності.

Очікувані результати навчання дисципліни:

знати:

- теоретико-методологічні основи освітньої політики;
- особливості формування та реалізації державної освітньої політики в галузі освіти в Україні;
- систему освіти в Україні, основні організаційно-правові засади державного управління сферою освіти в Україні та перспективи їх розвитку;
- організаційно-правові засади державно-громадського управління сферою освіти в Україні;
- організаційно-правовий досвід європейських країн в управлінні закладами освіт;
- основні засади щодо контролю та нагляду за законністю у сфері освіти;
- державні гарантії діяльності закладу освіти, правові межі автономії закладу;
- види і процедури юридичної відповідальності закладів освіти та їх посадових осіб;

- організаційно-правові аспекти управління дошкільною освітою, закладом загальної середньої освіти, позашкільною, професійною (професійно-технічною) та вищою освітою;

- функції колегіальних органів, що діють у закладі освіти;

вміти:

- аналізувати нормативно-правові документи, які складають правову основу сучасної державної політики в галузі освіти України;

- визначати досягнення та втрати у процесі модернізації та реформування освіти в Україні;

- проводити критичний аналіз і оцінку ефективності державної освітньої політики в системі освіти і управління сферою освіти як в Україні, так і в інших країнах світу;

- визначати функції і повноваження суб'єктів державного управління закладами освіти на державному та територіальному рівнях;

- ефективно застосовувати передовий вітчизняний і іноземний організаційно-правовий досвід в сфері освіти;

- визначати підстави та види юридичної відповідальності за порушення законодавства про освіту;

- працювати з документами нормативно-правового регулювання управління закладами освіти;

- відбирати, аналізувати та узагальнювати інформацію;

- використовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для вирішення конкретних юридичних ситуацій.

Під час практичних занять використовуються: дискусія, круглий стіл, мозковий штурм, робота в малих групах, робота з довідковими, інформаційно-методичними джерелами, презентація результатів виконаних практичних завдань.

Виконання практичних та самостійних завдань за навчальною дисципліною сприяють формуванню у студентів soft skills.

РОЗДІЛ 1.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ»

1.1. Загальні положення

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Основне завдання практичних занять – поглибити і закріпити знання, що одержані здобувачами на лекції та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, збірниками правових актів, прищепити їм навички пошуку, узагальнення, критичного аналізу навчального матеріалу, тісніше пов'язувати теорію з практикою, уміння самостійно та творчо формулювати свої думки в усній формі, висувати і захищати свої погляди з питань, що розглядаються.

Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальною дисципліни.

Підготовку до практичного заняття рекомендується починати з моменту читання лекції з відповідної теми та здійснювати її в певній послідовності. У процесі самостійної підготовки до практичних занять здобувачу спочатку рекомендується з'ясувати тему і питання практичного заняття. Заздалегідь підібрати, вивчити та законспектувати рекомендовану літературу, вивчити основні поняття проблеми, всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття. Корисно до кожного питання практичного заняття складати розгорнуті плани відповіді. Перевірку засвоєння своїх знань здобувачі здійснюють за допомогою питань і завдань для самоконтролю, наведені під кожним планом заняття.

В процесі підготовки до практичного заняття рекомендується систематично накопичувати матеріали засобів масової інформації, дані суміжних дисциплін і використовувати їх у виступі. Для відповідей на практичних заняттях здобувачам рекомендується готувати дидактичні матеріали, використовувати дошку з крейдою, різні технічні засоби та технології (ПК, мультимедіа презентації та відеоматеріали, мережу Internet).

На практичному занятті здобувачі мають можливість виступати з будь-якого питання, при цьому можна зачитувати окремі висловлювання, цитати, цифри з конспектів. При обговоренні того чи іншого питання здобувач повинен чітко формулювати основні теоретичні положення теми, обґрунтовувати і доводити свої міркування і твердження, давати повну і стислу відповідь на поставлене запитання, робити висновки, доповнювати доповідача тощо. Під час відповіді на питання практичного заняття здобувач повинен обов'язково посилатися на статті

першоджерела (пам'ятки права, закон та інші нормативно-правові документи).

В ході дискусії на занятті здобувач має можливість не лише розширити свої знання, але й перевірити, уточнити, закріпити те, що він вивчив під час самостійної роботи. Приймаючи участь у практичному занятті, доцільно під час виступів інших здобувачів робити відповідні помітки в конспекті щодо найбільш цікавих питань. Плідна та активна робота на практичному занятті значно підвищує ефективність опанування матеріалу та в подальшому заощаджує час на його повторення. На практичних заняттях здобувачі вчаться застосовувати теоретичні знання для проведення прикладних досліджень правових і державних явищ.

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.

Основними завданнями самостійної роботи є:

- вироблення навичок ефективної самостійної пізнавальної діяльності з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу з навчальної дисципліни;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного здобувача вищої освіти;
- оволодіння культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються;
- формування потреби до неперервної самоосвіти, самовдосконалення своїх знань, поширення кругообігу.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом «Правові аспекти управління закладом освіти».

Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій;
- опрацювання підручників та посібників;
- опрацювання наукової літератури та першоджерел;
- самостійне вивчення питань до практичних занять на основі навчальної, монографічної, довідкової літератури, документів, матеріалів, періодичних видань, інформаційних баз даних;
- підготовка завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;
- підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- підготовка до аудиторних тестів;
- підготовка до екзамену;
- робота з пошуковими системами Інтернет.

Загальні рекомендації до організації самостійної роботи:

1. Уважно ознайомитись із розгорнутим змістом дисципліни, використовуючи конспект лекцій та відповідну літературу.
2. Знайти та визначити місце зазначених для самостійної роботи тем у загальній структурі курсу.
3. Уважно прочитати питання за кожною темою та знайти відповіді на них у рекомендованій літературі.
4. Законспектувати найважливіші теоретичні положення кожної теми.
5. У ході опрацювання теоретичного матеріалу визначити незрозумілі теоретичні виклади з метою подальшої консультації з викладачем.
6. Найбільш складні теоретичні положення рекомендується зазначити у окремому конспекті з метою їх засвоєння та подальшої рекомендації з викладачем.
7. Вивчаючи матеріал, чітко відокремлювати його теоретичну та практичну частини.
8. За вибором здобувача вищої освіти, окремі теоретичні теми або питання можна оформити у вигляді реферату.
9. Опрацьовуючи практичний матеріал, постійно звертати увагу на його значущість та перспективи подальшого втілення у життя.
10. Самостійну роботу виконувати систематично, за відповідним планом.
11. Завдання з самостійної роботи розглядатимуться під час проведення практичних занять.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується навчально-методичними матеріалами, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями з проведення практичних занять; методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань тощо.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи й виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.

1.2. Теми, плани практичних занять та зміст самостійної роботи

Змістовний модуль I.

Теоретико-правові засади управління в галузі освіти.

Практичне заняття 1. Семінар «Теоретичні основи освітньої політики. Державна освітня політика України». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

1. Надайте поняття освітньої політики та охарактеризуйте її основи: суб'єкти; об'єкти; мета (місія); основні ознаки; цілі; завдання.
2. З'ясуйте роль освіти в житті суспільства.
3. Назвіть та охарактеризуйте основні ознаки, завдання та функції державної освітньої політики.
4. Визначте та охарактеризуйте етапи формування та розвитку державної освітньої політики в галузі освіти за період сучасної незалежності України.
5. Охарактеризуйте стратегічні напрями формування освітньої політики (соціальний; соціологічний; історичний; національний; правовий (юридичний); економічний; психологічний; гуманітарний).
6. Визначте чинники, що впливають на формування державної освітньої політики в Україні.
7. Розгляньте рівні формування та реалізації освітньої політики.
8. Охарактеризуйте нормативно-правову основу здійснення державної освітньої політики в Україні.
9. Назвіть та охарактеризуйте стратегічні напрями державної освітньої політики України.
10. На яких принципах державної освітньої політики ґрунтується освітня діяльність вашого закладу освіти? Аргументуйте свою відповідь.
11. Назвіть та охарактеризуйте механізми та види реалізації державної політики в галузі освіти.

Практичні завдання:

1. Охарактеризуйте державну політику в галузі освіти України в контексті реалізації освіти для демократичного громадянства і прав людини.
2. У формі таблиці здійсніть порівняльний аналіз основ, основних засад та принципів державної політики у сфері освіти за Законом України «Про освіту» 1991 р. та 2017 р.:

<i>Характеристики</i>	Закон України «Про освіту» 1991 р.	Закон України «Про освіту» 2017 р.
Основи освітньої політики	<i>загальне</i>	
	<i>особливе</i>	

Основні засади освітньої політики	<i>загальне</i>	
	<i>особливе</i>	
Принципи державної політики	<i>загальне</i>	
	<i>особливе</i>	

Результати доповіді на практичному занятті.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Державні механізми управління: сутність, поняття, категорії, принципи, методи, система, класифікація.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Розгляньте підходи до визначення поняття «механізм державного управління».
2. Розкрийте сутність та визначте основні категорії механізму державного управління.
3. Визначте та охарактеризуйте основні принципи та методи державних механізмів управління.
4. Охарактеризуйте систему державних механізмів управління.
5. Визначте та охарактеризуйте види механізмів державного управління.
6. Охарактеризуйте структуру механізму державного управління в галузі освіти.

Практичне заняття 2. *Круглий стіл «Система освіти та організаційно-правові засади державного управління сферою освіти в Україні».* (4 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення (теми презентацій-доповідей за вибором):

I заняття (2 години)

1. Поняття, елементи системи освіти.
2. Види і форми здобуття освіти.
3. Структура системи освіти, її характеристика.
4. Організаційно-правовий статус закладів освіти та його елементи.
5. Елементи правового статусу закладів освіти (мета, завдання, функції, права, обов'язки, відповідальність).
6. Учасники освітнього процесу в Україні.

Питання до роздумів:

1. Які є види закладів освіти за українським освітнім законодавством?
2. Які основні чинники обумовлюють структурні зміни в системі освіти України?
3. За якими ознаками класифікуються суб'єкти господарювання, що надають послуги у сфері освіти?

4. Чи можливо розглядати заклади освіти некомерційними суб'єктами господарювання?

5. Поміркуйте над питанням про особливості діяльності суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері освіти.

II заняття (2 години)

1. Поняття, цілі та принципи державного управління системою освіти.

2. Основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні.

3. Механізми державного управління у сфері освіти.

4. Система і повноваження органів виконавчої влади щодо управління освітою.

5. Система і повноваження органів місцевого самоврядування щодо управління освітою.

6. Результати та подальші перспективи реалізації державної політики в системі освіти і системі управління сферою освіти в Україні.

Питання до роздумів:

1. В чому відмінність управління і менеджменту?

2. Яким чином закріплюється державний характер управління системою освіти у Законі України «Про освіту» (2017 р.)?

3. Поясніть сутність правового механізму державного управління освітньою галуззю.

4. Які заходи Ви можете запропонувати для удосконалення освітнього законодавстві з метою підвищення ефективності реалізації державного управління сферою освіти в Україні?

Практичні завдання:

1. Вивчивши нормативно-правові акти, рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету підготуватися до обговорювання питань теми.

2. Підготуйте презентації-довіді розглянувши систему освіти та організаційно-правові засади державного управління сферою освіти в Україні.

3. Проаналізуйте структуру та норми чинного Положення про Управління освітою виконавчого комітету міської ради (за вибором).

Результати доповіді на практичному занятті.

Методика проведення круглого столу.

– проводяться у формі обговорення визначених проблем;

– учасники виступають з доповідями (довіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення;

– обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, – лише до критичних виступів;

– обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;

– в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;

- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Поняття «управління закладом освіти» у нормативних актах України про освіту.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте поняття «управління закладом освіти» наведене у нормативних актах України про освіту.

2. Визначте та охарактеризуйте основні ознаки державного управління закладом освіти.

Практичне заняття 3. Семінар «Організаційно-правові засади державно-громадського управління сферою освіти в Україні». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

1. Розкрийте зміст поняття «державно-громадське управління у сфері освіти».

2. У чому полягає мета та завдання державно-громадське управління у сфері освіти?

3. У чому відмінність між «державно-громадським управлінням» і «громадсько-державним управлінням»?

4. Охарактеризуйте систему і визначте повноваження органів державно-громадського управління у сфері освіти в Україні.

5. Охарактеризуйте систему і визначте повноваження органів державно-громадського управління у сфері освіти в Україні.

6. Назвіть та охарактеризуйте принципи державно-громадського управління освіти.

7. Розгляньте основні положення нормативно-правових актів України, які регулюють питання упровадження у закладі освіти державно-громадського управління.

8. Визначте основні проблеми упровадження державно-громадського управління освітою в Україні.

Практичні завдання:

1. Гуртуючись на нормативно-правовій базі України у галузі освіти, визначте роль громадського самоврядування та державно-громадського управління освітою.

2. Розкрийте суть і значення державно-громадського партнерства в освіті.

Результати доповідати на практичному занятті.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Наглядова (підклучальна) рада як орган управління закладу освіти.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте функції та повноваження наглядової (підклучальної) ради як

органу управління закладу освіти.

2. Визначте роль та особливості наглядової (підкувальної) ради в системі органів управління закладом освіти.

Змістовний модуль II.

Імплементація європейських стандартів в систему управління закладами освіти України.

Практичне заняття 4. Дискусія «Організаційно-правовий досвід європейських країн в управлінні закладами освіти». (4 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

I заняття (2 години)

1. Поняття та сутність освітньої політики Європейського Союзу.
2. Цілі, задачі та основні принципи політики ЄС в галузі освіти.
3. Інституційно-правові механізми функціонування освітньої політики ЄС.
4. Принципи освітньої політики ЄС.
5. Організаційно-правові реформи в галузі освіти в державах-членах Європейського Союзу (ЄС), їх характеристика: реформи 50 – 80-х років ХХ ст.; реформи 80-х років ХХ ст.; реформи ХХІ ст.
6. Основні напрями сучасної освітньої політики країн ЄС.
7. Фактори, що впливають на сферу освіти ЄС та держав-членів ЄС.
8. Освітні програми ЄС та держав-членів ЄС, їх характеристика.

II заняття (2 години)

1. Загальні принципи формування систем освіти європейських країн.
2. Системи освіти окремих держав-членів ЄС: порівняльний аналіз.
3. Нові підходи у формуванні і розвитку системи освіти в державах-членах ЄС (за вибором).
4. Структурно-функціональний аналіз системи управління освітою в європейських країнах (за вибором).
5. Головні завдання та повноваження органів управління освітою в європейських країнах (за вибором).
6. Форми власності, автономність.
7. Основні складові системи управління у закладах освіти в європейських країнах (за вибором).

Практичні завдання:

1. Визначте та охарактеризуйте інституції, залучені до розробки та реалізації освітньої політики ЄС.
2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету визначте, як вирішують проблеми упровадження державно-громадського управління освітою в європейських країнах.

Результати доповісти на практичному занятті.

Методика проведення дискусії:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Сучасні механізми реалізації державної політики в галузі освіти в ЄС та державах-членах ЄС.
2. Відкрита освіта і відкрите навчальне середовище.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Проведіть порівняльний аналіз механізмів реалізації державної політики в галузі освіти в ЄС та державах-членах ЄС. Визначте загальне і особливе.
2. Розкрийте сутність відкритої освіти та відкритого навчального середовища. Визначте критерії їх співвідношення.

Практичне заняття 5. Дискусія «Політико-правові основи інтеграції української освіти в європейську систему освіти». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

1. Ступінь інтегрованості України у загальноєвропейський освітній простір: організаційно-правовий аспект.
2. Модернізація освіти України як фактор економічного та соціального прогресу української держави.
3. Європейський контекст реформ у галузі освіти в Україні: напрями, стратегії.
4. Автономія як шлях до ефективного управління закладом освіти, її нормативне забезпечення.
5. Інноваційна діяльність закладів освіти України.
6. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин.
7. Якість освіти як показник ефективності управління закладом освіти і організації освітнього процесу.
8. Проблеми та шляхи організаційно-правового удосконалення процесу реформування вітчизняної освіти в контексті провідних тенденцій розвитку європейського освітнього простору.

Практичні завдання:

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету проаналізуйте процес упровадження елементів відкритої освіти в Україні.
2. Проаналізуйте норми чинного законодавства у сфері освіти та дайте структуровану відповідь про те, на які державні інституції покладається здійснення удосконалення системи освіти в Україні.

Методи активізації освітнього процесу:

Дебати. Група ділиться на три підгрупи: дві з яких (2-3 осіб) наводять докази однієї з протилежних точок зору на проблему залучення України до формування Європейського освітнього простору, третя підгрупа – «глядачі» – ставить запитання та визначає переможців. Дебати проводить спікер, в ролі якого може виступити викладач або здобувач вищої освіти. Участь у дебатах передбачає попередню домашню підготовку, роботу з додатковою літературою і складання виступів.

Методика проведення дискусії:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Освітні програми Європейського Союзу для здобувачів освіти України.
2. Інформаційно-комунікаційні та дистанційні технології навчання.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Визначте та охарактеризуйте освітні програми Європейського Союзу. За якими з них можуть здобувати освіту здобувачі України?
2. Визначте особливості інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання.
3. Проаналізуйте, яким чином питання щодо інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вітчизняній сфері освіти регулюється чинним законодавством.

Змістовий модуль III.

Законність та юридична відповідальність в управлінні закладом освіти.

Практичне заняття 6. Семінар-дискусія «Законність в управлінні закладом освіти». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

1. Поняття законності, її основні ознаки та складові.
2. Нагляд (контроль) за дотриманням законності в галузі освіти.
3. Система державних органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти, їх повноваження.
4. Форми державного контролю за діяльністю закладу освіти.
5. Інституційний аудит.
6. Здійснення контролю органами місцевого самоврядування за діяльністю закладів освіти.

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте Закон України «Про освіту» та Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» з позиції виокремлення основних заходів нагляду (контролю) та відповідних суб'єктів нагляду (контролю).

2. Визначте та обґрунтуйте власну позицію щодо досконалості / недосконалості основних законів України в галузі освіти щодо здійснення контролю за діяльністю закладу освіти.

Результати доповідати на практичному занятті.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Експерти з інституційного аудиту.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте функції та повноваження експертів з інституційного аудиту.
2. Визначте та охарактеризуйте структуру інституційного аудиту.
3. Опишіть покроково процедуру проведення інституційного аудиту.

Практичне заняття 7. Семінар «Види і процедури юридичної відповідальності закладів освіти та їх посадових осіб». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

1. Розкрийте зміст поняття правопорушення та визначте його ознаки та види.
2. Розкрийте зміст поняття юридична відповідальність та визначте підстави юридичної відповідальності.
3. Назвіть та охарактеризуйте види юридичної відповідальності закладів освіти.
4. Назвіть та охарактеризуйте види юридичної відповідальності посадових осіб у сфері освіти.

5. Схарактеризуйте процедури юридичної відповідальності закладів освіти та їх посадових осіб.

6. Визначте підстави та порядок накладання і зняття догана.

7. Визначте та охарактеризуйте види та загальні правила накладання адміністративних стягань.

8. Вкажіть способи захисту прав закладів освіти та їх посадових осіб шляхом звернення до органів судової гілки влади.

Практичні завдання:

1. Які заходи Ви можете запропонувати для удосконалення освітнього законодавстві з метою підвищення відповідальності закладів освіти та їх посадових осіб?

2. Поясніть порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу. Обґрунтуйте характер відповідальності учасників освітнього процесу.

Результати доповіді на практичному занятті.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Форми цивільно-правової відповідальності посадових осіб закладів освіти: моральна, трудова, дисциплінарна, матеріальна.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Визначте підстава та умови цивільно-правової відповідальності посадових осіб закладів освіти.

2. Розкрийте сутність форм цивільно-правової відповідальності посадових осіб закладів освіти.

Змістовний модуль IV.

Особливості правового управління закладами освіти в Україні.

Практичне заняття 8. Семінар «Правові аспекти управління дошкільною освітою». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

1. Розкрийте зміст державної політики у сфері дошкільної освіти.

2. Надайте загальні відомості про систему дошкільної освіти.

3. Назвіть та охарактеризуйте органи управління дошкільною освітою їх основні завдання.

4. Визначте та проаналізуйте повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в системі дошкільної освіти.

5. Визначте повноваження (права і обов'язки) та відповідальність керівника закладу дошкільної освіти.

6. Визначте статус та розгляньте порядок створення і повноваження педагогічної ради в управлінні закладом дошкільної освіти.

7. З'ясуйте повноваження, засади формування та діяльності органів громадського самоврядування закладу дошкільної освіти.

8. Розгляньте порядок створення, реорганізація та ліквідація закладів дошкільної освіти.

Практичні завдання:

1. Яким чином працівники закладу дошкільної освіти приймають участь в управлінні справами трудового колективу.

2. Проаналізуйте права та обов'язки керівника закладу дошкільної освіти відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» та Положення про заклад дошкільної освіти. Що б Ви додали, а що навпаки вважаєте зайвим?

Результати доповіді на практичному занятті.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Інспектування, контроль та перевірка діяльності закладу дошкільної освіти.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Виділіть особливості організації та проведення інспектування діяльності закладів дошкільної освіти.

2. Визначте та охарактеризуйте особливості контролю діяльності закладу дошкільної освіти.

3. Визначте та охарактеризуйте особливості перевірки різних типів закладів дошкільної освіти.

Практичне заняття 9. Дискусія «Правові аспекти управління закладом загальної середньої освіти та позашкільною освітою». (4 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

I заняття (2 години)

1. Загальні відомості про загальну середню освіту.

2. Органи управління у сфері загальної середньої освіти, їх завдання та повноваження.

3. Державний нагляд (контроль) у сфері загальної середньої освіти.

4. Законодавча база та управління закладом загальної середньої освіти.

5. Зміни у законодавстві про повну загальну середню освіту та розподіл повноважень.

6. Організаційно-правові засади реформування середньої школи (Нова українська школа).

7. Управлінська діяльність адміністрації закладу загальної середньої освіти.

8. Органи колегіального управління закладом освіти.

9. Органи громадського самоврядування, їх повноваження.

II заняття (2 години)

1. Системи управління освітою в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ).

2. Утворення, реорганізація, ліквідація та перепрофілювання закладу загальної середньої освіти.
3. Основні засади державної політики у сфері позашкільної освіти.
4. Позашкільна освіта: загальні відомості.
5. Органи управління позашкільною освітою, їх завдання та повноваження.
6. Державний контроль за діяльністю позашкільних закладів освіти.
7. Управління та громадське самоврядування позашкільного навчального закладу.
8. Створення, реорганізація та ліквідація позашкільного закладу освіти.

Практичні завдання:

1. Зробіть схему «Суб'єкти громадського управління закладом загальної середньої освіти та позашкільною освітою», використовуючи діюче законодавство.
2. Визначте та обґрунтуйте проблеми формування системи управління освітою в ОТГ.
3. З'ясуйте особливості фінансування загальної середньої освіти відповідно до бюджетних правил чинного Бюджетного кодексу України.

Результати доповіді на практичному занятті.

Методика проведення заняття: дискусія є аналогом мозкового штурму, але проблема не конкретизується, здобувачі висловлюються широко і вільно, фіксуючих записів на дошці не ведеться, допускаються відхилення від теми. Викладач не домінує. У другій частині дискусії підводяться підсумки. Викладач бере на себе провідну роль.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Особливості управлінської діяльності в сучасному закладі загальної середньої освіти.
2. Робочий час педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та позашкільної освіти: правові аспекти.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Визначте та охарактеризуйте особливості управлінської діяльності в сучасному закладі загальної середньої освіти.
2. Визначте чинники, що впливають на ефективність управлінської діяльності в закладі загальної середньої освіти.
3. Поясніть, яким чином здійснюється правове регулювання робочого часу в закладах загальної середньої освіти та позашкільної освіти.
4. Охарактеризуйте порядок планування, обліку та використання робочого часу педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та позашкільної освіти.
5. Охарактеризуйте співвідношення режиму роботи закладу загальної середньої освіти і режиму робочого часу педагогічних працівників.

Практичне заняття 10. Дискусія «Правові аспекти управління професійною (професійно-технічною) освітою». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення:

1. Органи управління професійною освітою, їх повноваження.
2. Завдання та повноваження Ради з питань розвитку професійної (професійно-технічної) освіти.
3. Державний нагляд (контроль) у галузі професійної освіти.
4. Основні повноваження та напрями діяльності закладу професійної освіти.
5. Засновники закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
6. Керівник закладу професійної освіти.
7. Органи громадського самоврядування закладу професійної освіти.
8. Реформування системи управління професійною (професійно-технічною) освітою.
9. Умови та порядок створення, реорганізації та ліквідації закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Практичні завдання:

1. Дослідите етапи реформування професійної (професійно-технічної) освіти в сучасних умовах незалежності України.
2. Проаналізуйте проблеми реформування і розвитку системи професійної (професійно-технічної) освіти та шляхи їх розв'язання відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. Що б ви додали, а що навпаки вважаєте зайвим?

Результати доповіді на практичному занятті.

Методика проведення заняття: дискусія є аналогом мозкового штурму, але проблема не конкретизується, здобувачі висловлюються широко і вільно, фіксуючих записів на дошці не ведеться, допускаються відхилення від теми. Викладач не домінує. У другій частині дискусії підводяться підсумки. Викладач бере на себе провідну роль.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в Україні та взаємозв'язок з ринком праці.
2. Робочий час педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти: правові аспекти.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Визначте та охарактеризуйте основні принципи державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в Україні.
2. З'ясуйте, яким чином державно-приватне партнерство у сфері вітчизняної професійної (професійно-технічної) освіти взаємозв'язане з ринком праці. Визначте переваги і недоліки.

3. Поясніть, яким чином здійснюється правове регулювання робочого часу в закладі професійної (професійно-технічної) освіти.

4. Охарактеризуйте порядок планування, обліку та використання робочого часу педагогічних працівників закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Практичне заняття 11. *Круглий стіл* «Правові аспекти управління вищою освітою. Освіта дорослих». (2 години)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

Питання до обговорення (теми презентацій-доповідей за вибором):

1. Державна політика у сфері вищої освіти.
2. Вища освіта: загальні відомості.
3. Органи управління у сфері вищої освіти, їх завдання та повноваження.
4. Управлінська діяльність адміністрації закладу вищої освіти.
5. Органи колегіального управління закладом освіти.
6. Органи громадського самоврядування.
7. Студентське самоврядування.
8. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених.
9. Утворення, реорганізація та ліквідація закладу вищої освіти.

Питання до роздумів:

1. Якими нормативно-правовими актами регулюються питання управління закладами вищої освіти,
2. Поясніть роль Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в управлінні закладами вищої освіти.
3. У чому полягають особливості фінансових аспектів управління вищою освітою?
4. Визначте та обґрунтуйте пріоритети та наявні проблеми і виклики в сфері вищої освіти.
5. Назвіть заходи з удосконалення системи забезпечення якості освіти у закладі вищої освіти.
6. Які заходи Ви можете запропонувати для удосконалення законодавства у сфері вищої освіти з метою підвищення ефективності реалізації державного управління у цій галузі?

Практичні завдання:

1. Робота в малих групах.
 - 1) Кожна група обирає питання та готує доповідь-презентацію.
 - 2) Результати презентуються на практичному занятті, колективно обговорюються, робляться висновки.
2. Робота в групі.

Дискусія щодо правових аспектів управління вищою освітою.

3. Зробіть схему «Система суб'єктів управління вищою освітою», використовуючи діюче законодавство та офіційний сайт Міністерства освіти і науки України

4. Розкрийте основні положення державного контролю у галузі вищої освіти.

5. Проаналізуйте норми чинного законодавства у сфері вищої освіти та дайте структуровану відповідь про те, на які інституції покладається здійснення контролю у цій галузі.

Результати доповіді на практичному занятті.

Методика проведення круглого столу.

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- учасники виступають з доповідями (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення;
- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, – лише до критичних виступів;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Робочий час науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників закладу вищої освіти: правові аспекти.
2. Основні завдання та складники освіти дорослих.
3. Управління у сфері освіти дорослих.

Практичне завдання для самостійної роботи:

1. Поясніть, яким чином здійснюється правове регулювання режиму робочого часу в закладі вищої освіти.
2. Охарактеризуйте порядок планування, обліку та використання робочого часу науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників закладу вищої освіти.
3. Визначте та охарактеризуйте основні завдання та складники освіти дорослих в Україні.
4. Визначте та охарактеризуйте функції та повноваження органів управління у сфері освіти дорослих.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

2.1. Загальні положення

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (далі ІНДЗ) є однією з форм освітнього процесу, що виконуються під час позааудиторної самостійної роботи. ІНДЗ виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку викладача.

Видами ІНДЗ з навчальної дисципліни «Правові аспекти управління закладом освіти» є есе / доповідь з презентацією / реферат.

Вид ІНДЗ та його тематика обираються здобувачами вищої освіти самостійно із запропонованого нижче переліку тем, або виконуються на іншу, узгоджену із викладачем тему в межах дисципліни, що вивчається. ІНДЗ оцінюється відповідно до зазначених у цих методичних рекомендаціях критеріїв оцінювання.

Есе – це самостійна письмова реферативно-аналітична праця з вільною композицією, що написана на основі опрацювання відповідних джерел, висвітлює сучасний стан конкретної проблеми і містить науково обґрунтований власний погляд на неї, а також відповідь на запитання про перспективи та можливі способи її розв'язання. Ця навчальна робота передбачає вираження здобувачем вищої освіти своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу.

Доповідь – це документ, у якому викладається самостійно опрацьована певна проблема (тема, питання) за навчальними посібниками, спеціальною літературою та іншими джерелами, подаються висновки, пропозиції. Вона призначена для усного (публічного) читання та обговорення. Метою доповіді є формування у студентів вміння пов'язувати теорію з практикою, користуватися літературою, популярно викладати складні питання, триматися перед аудиторією. Робота над доповіддю спрямована на формування у студентів уміння викладати сутність певного питання, коментувати конкретну думку, подію, факт, дати їм авторську аналітичну оцінку.

Для наочної підтримки захисту доповіді створюється презентація.

Презентація – це представлення результатів самостійної роботи студента з опрацювання обраної теми. Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження. Презентація дозволяє подати матеріал більш наглядно, індивідуально, з використанням елементів якісної графіки, відеоматеріалів, звуковим супроводом. Використання комп'ютерних презентацій сприяє розвитку наочнообразного мислення, стійкості уваги, образної пам'яті, уважності, спостережливості, стимулює продуктивні творчі функції мислення.

Реферати – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної творчої роботи з навчальною та науковою літературою, розвивають та закріплюють первинні навички дослідницької діяльності, а також застосуванні отриманих знань у здійсненні професійній діяльності. Ця навчальна робота прищеплює навички узагальнення програмного матеріалу, використання різноманітних джерел, складання бібліографії з теми дослідження, уміння робити порівняльний аналіз, контент-аналіз, зіставляти та узагальнювати різні підходи, погляди, конкретний матеріал, розкривати своє ставлення до досліджуваних проблем, робити правильні обґрунтовані висновки.

2.2. Тематика та вимоги до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання

Рекомендовані теми індивідуального навчально-дослідного завдання

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	<i>Есе / доповідь з комп'ютерною презентацією / реферат</i>		
1	Складові державної освітньої політики в Україні.		
2	Удосконалення механізмів реалізації державної освітньої політики в галузі освіти.		
3	Управління закладами освіти в умовах глобалізації та інтегрованості України у загальноєвропейський освітній простір.		
4	Правове забезпечення державного управління у сфері освіти		
5	Державне управління в Україні: організаційно-правові засади.		
6	Підходи до оцінювання автономії закладів освіти: індикатори, критерії та нормативне забезпечення.		
7	Правова оцінка ефективності реформування вітчизняної системи освіти.		
8	Правова основа функціонування та діяльності закладу освіти.		
9	Роль Європейського Союзу в створенні та розвитку європейського освітнього простору.		
10	Характер державного управління системою освіти в Україні і державах-членах ЄС: порівняльний аналіз.		

11	Правові аспекти входження української освіти у світовий освітній простір.		
12	Фінансова автономія вищих закладів освіти: нормативно-правове забезпечення і шляхи практичної реалізації.		
13	Роль місцевих органів виконавчої влади в управлінні закладом освіти.		
14	Контроль у сфері державного управління закладом освіти.		
15	Система органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти.		
16	Дотримання законності при виконанні завдань державного управління закладом освіти.		
17	Особливості юридичної відповідальності у сфері освіти.		
18	Роль громадських організацій під час проведення інституційного аудиту.		
19	Адміністративна відповідальність за порушення в сфері освіти.		
20	Сильні сторони та виклики правових аспектів управління у галузі освіти.		
	Разом	20	20

При підготовці та написанні есе рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою есе, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему есе.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання есе, редагування, виготовлення наочних матеріалів (ілюстрацій, таблиць, схем тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми есе, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні есе.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту есе:

При написанні есе бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура есе включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);

- вступ, де стисло визначається актуальність та суть проблеми (20 % обсягу роботи);
- основна частина, де викладається власний погляд (позиції) на проблему (60 % обсягу роботи);
- висновок, який містить підсумкове судження (20 % обсягу роботи);
- список використаних джерел (не більше 5 найменувань);
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка есе оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою індивідуального завдання, проте номер на ній не проставляється.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

Основна частина передбачає розкриття обраної теми твору, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на підтримку

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці есе.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Структуру есе визначають висунуті до нього вимоги, де думки автора: 1) викладено у формі коротких тез; 2) підкріплені доказами – за тезою слідує аргументи: вступ; теза, аргументи; теза, аргументи; теза, аргументи; висновок. Автор може використовувати декілька аргументів на користь кожної тези для більшої переконливості обраної тези.

Правила оформлення есе:

Есе виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Cyr. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг есе, виконаного на комп'ютері, – 7-10 сторінок без додатків. Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці

(які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні есе необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; дотримуватися основних вимог з використання цитат; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень. До нього можуть бути додані графіки, діаграми і таблиці, схеми, ілюстрації (кольорові, чорно-білі, ламіновані).

При підготовці та написанні доповіді з презентацією рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою доповіді, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему доповіді.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду, проконсультуватися з цього приводу у викладачів.

3. Підібрати матеріал, обдумати і структурувати доповідь, підібрати демонстраційно-наочний матеріал.

4. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання презентації, редагування.

5. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

6. Провести пробну репетицію виступу, підготуватися до відповідей на можливі запитання.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту роботи:

При виконанні письмових індивідуально-дослідних завдань бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура індивідуального завдання включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш;
- зміст дослідження;
- мета і предмет дослідження;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел (до 10 основних).

Титульна сторінка оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою індивідуального завдання.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

Основна частина передбачає розкриття обраної теми доповіді, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на їх підтримку.

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми. Доповіді можуть включати в себе авторські рекомендації, пропозиції або інші мотиваційні елементи.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці презентації. Список використаних джерел повинен бути з докладним зазначенням вихідних матеріалів. Крім електронних адрес потрібно вказувати і друковані видання.

Правила оформлення презентації:

Параметри сторінки:

- розмір слайдів має відповідати розміру екрана;
- орієнтація слайда – альбомна;
- ширина слайда – 24 см;
- висота слайда – 18 см;
- нумерувати слайди слід арабськими цифрами без знаків номера, рисочок тощо;
- формат показу слайдів – «Демонстрація»;
- графічний і текстовий матеріали розміщуються на слайдах так, щоб ліворуч і праворуч від краю слайда залишалось чисте поле шириною не менше 0,5 см.

Використовується програма PowerPoint. Обсяг: 13-15 слайдів у вигляді файлу формату *.ppt або *.pptx.

Мова презентації – українська.

Додаткові вимоги до змісту презентації (за Д. Льюїсом):

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- рядок має містити 6 – 8 слів;
- всього на слайді має бути 6 – 8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);
- слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі даних;
- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;
- підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
- усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

При підготовці та написанні реферату рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою рефератів, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему реферату.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання реферату, редагування, виготовлення наочних матеріалів (схем, таблиць, тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми реферату, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні реферату.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту реферату:

При написанні реферату бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура реферату включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст;
- вступ;
- основна частина, яка складається з 2-3 рівнозначних за обсягом розділів, кожний з яких завершується стислими висновками;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка реферату оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою реферату, проте номер на ній не проставляється.

Зміст роботи подається на початку реферату. Він повинен бути оформлений як простий або розгорнутий план. Зміст містить назву та нумерацію усіх розділів і підрозділів.

У **Вступі** необхідно відобразити роль і значення проблеми (теми), що вивчається, вказати мету, завдання, об'єкт роботи.

Основна частина подається у вигляді систематизованої реферативної інформації та її аналізу, що передбачає безпосередній виклад змісту теми реферату, глибоке і всебічне висвітлення її основних положень.

У **висновках** необхідно підвести підсумки досліджень, які проведені в рефераті.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці реферату. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань. Мінімальна кількість джерел має становити не менше ніж 60 % найменувань за останні 5 років. Кількість Інтернет документів не повинна перевищувати 15 % загальної кількості списку джерел.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Орієнтований розподіл складових структури реферату та їх обсяг здійснюється в такому порядку:

Таблиця 1

Приблизний розподіл складових структури реферату

Основні елементи структури	Кількість сторінок	Обсяг
Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 15-20 сторінок
Зміст	1 стор.	
Умовні позначки (скорочення)	1 стор. <i>(за необхідністю)</i>	
Вступ	1-2 стор.	
Основна частина: 2-3 рівновеликих розділи, які можуть складатися з 2-4 підрозділів (але необов'язково). Кожна складова основної частини (розділи) завершується стислими висновками (<i>не виносяться до змісту</i>)	до 15 стор. (<i>з загальним обсягом 20 стор.</i>), або до 10 стор. (<i>з загальним обсягом 15 стор.</i>)	
Висновки	1-2 стор.	
Список використаних джерел	10-15 джерел	Обсяг не обмежений
Додатки	не регламентуються	

Правила оформлення реферату:

Текст реферату виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Cyr. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень. Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг реферату, виконаного на комп'ютері, – 15-20 сторінок, або 10-15 сторінок рукописного тексту.

Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Розділи нумерують арабськими цифрами, підрозділи – двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, друга – підрозділу. Номер розділу та підрозділу показують перед їх заголовком, у кінці заголовка крапку не ставлять. Підкреслювання, фарбування та переніс слів у заголовках не допускається. Кожний розділ треба починати з нової сторінки.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні реферату необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень у вигляді таблиць, схем, діаграм, безпосередньо пов'язаних з питаннями теми, але їх кількість не повинна бути надмірною. Мова написання реферату – українська.

Оформлення ілюстрацій, таблиць, цитат у ІНДЗ за видами:

Усі ілюстрації (графіки, схеми, діаграми тощо) іменуються рисунками. Рисунки нумеруються послідовно в межах розділу та порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад: 3.2 (другий рисунок третього розділу). Рисунки повинні розміщуватися зразу після посилання на них у тексті ІНДЗ. Кожний рисунок повинен супроводжуватися змістовним підписом. Підпис розміщується під рисунком в один рядок з номером.

Таблиці повинні мати назву, яка відображає їх зміст. Таблиці повинні бути компактними, наочними і зрозумілими. Небажаним є перенос таблиць, якщо зони повністю вміщуються на одній сторінці.

Усі таблиці повинні бути пронумеровані. Номер таблиці ставиться зліва від назви і складається із номера розділу та порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад, 1.1. (перша таблиця першого розділу), 2.1 (перша таблиця другого розділу).

Скорочення слів у заголовках розділів, підрозділів, таблиць, додатків і в підписах під рисунками не допускається, а в тексті можливі лише загальноприйняті скорочення.

При написанні ІНДЗ обов'язковими є посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріал або окремі дані. Цитати, взяті із праць або офіційних документів, повинні відповідати оригіналу.

Перелік літературних джерел, використаних при виконанні ІНДЗ, наводять наприкінці тексту, а по тексту повинні бути наведені посилання, які подаються у квадратних дужках з вказівкою номеру джерела у списку літератури та сторінки, наприклад, [1, с. 15–11], або «... у працях [3–5]...», або «... у працях [3; 5]...» і т.д.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у ІНДЗ за видами:

Необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Література подається в алфавітному порядку або в порядку посилання в тексті.

Наведені в списку використаних джерел друковані праці записують мовою оригіналу і оформляють згідно з вимогами державного стандарту. Зразок оформлення літератури:

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти у контексті стратегії модернізації освітньої галузі : колективна монографія /за заг. ред. В. П. Кравця, Г. М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Шоробура І. М. Принципи державно-громадського управління освітою як основного напрямку демократизації освітньої політики. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020.

При виконанні ІНДЗ необхідно дотримуватись наступних вимог:

№ з/п	Критерії	Показники
1	Науковість, об'єктивність	Уміння поставити проблему, встановити її актуальність, сформулювати мету і завдання дослідження. Відображення основних термінів і фактичного матеріалу з теми дослідження. Знання існуючих способів і оригінальність власного вирішення проблеми, що досліджується. Уміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, працювати з літературними джерелами. Повнота розкриття теми. Достовірність наданої інформації. Коректність змісту та фактів, наведених у ІНДЗ. Знання змісту виконаної роботи, вільне володіння інформацією з теми.

2	Відповідність стандартам оформлення	Знання і виконання вимог щодо оформлення змісту виконаної роботи (титульний лист, зміст, мета і предмет дослідження основна частина, висновки, список використаних джерел). Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу. У презентаціях: розміщення і комплектування об'єктів. Єдиний стиль слайдів.
3	Послідовність, системність	Уміння виокремити головне. Уміння подавати інформацію системно, логічно, послідовно, лаконічно та завершено.
4	Доступність	Простота і ясність викладу. Уміння логічно, доказово подати інформацію. Уміння описувати хід виконання дослідження. Використання інформаційних джерел і посилання на них. Логічність висловлювання думок, уміння порівнювати, аналізувати.
5	Зв'язок з життям (практичність)	Наявність рекомендацій щодо використання результатів дослідження.
6	Свідомість, творчість і активність	Розуміння і аргументація актуальності теми. Уміння оцінювати достовірність отриманих результатів, узагальнювати і робити висновки. Виявлення власного ставлення до проблеми. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу. Уміння аргументовано захищати власну точку зору. Уміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.
7	Наочність	Використання під час захисту ІНДЗ засобів унаочнення та якості їх виконання. Відповідність ілюстрацій темі і результатам дослідження. Схеми, графіки тощо, чіткі, доступні до сприйняття. Використання інформаційних джерел і власних ілюстрацій (малюнків, фото, відео).

2.3. Захист індивідуального навчально-дослідного завдання

Захист індивідуального навчально-дослідного завдання відбувається на практичному занятті.

Представляючи свою роботу на захисті, здобувач вищої освіти повинен у стислому вигляді обґрунтувати актуальність теми та схарактеризувати структуру

роботи; стисло викласти найбільш важливі положення та основний зміст роботи; коротко охарактеризувати результати дослідження.

На виступ здобувача відводиться до 5-7 хвилин. Виступ та відповіді на запитання, зауваження й побажання повинні показати найвищий рівень теоретичної підготовки здобувача вищої освіти, його всебічну ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження.

За результатами захисту індивідуального навчально-дослідного завдання викладач ухвалює рішення щодо оцінки роботи та робить позначку про захист на титульній сторінці завдання.

Повторний захист індивідуального навчально-дослідного завдання з метою підвищення оцінки не дозволяється.

2.4. Дотримання вимог академічної доброчесності

Згідно статті 42 Закону України «Про освіту» та «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»» (затверджено Вчено радою протокол № 9 від 26.04.2018, розміщено на офіційному веб-сайті університету: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf) кожний здобувач повинен дотримуватися академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності при написанні ІНДЗ передбачає:

- самостійне виконання всіх етапів підготовки та написання навчальної роботи;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Якщо ІНДЗ у більшості складається з перефразованих ідей інших авторів без оригінального аналізу чи думок здобувача вищої освіти, воно все одно буде вважатися плагіатом, навіть якщо усі запозичені думки будуть правильно процитовані.

РОЗДІЛ 3.

КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання до самоконтролю змістовного модулю I

1. Опишіть сучасні тенденції загальноосвітнього розвитку.
2. Поясніть сутність та мету освіти.
3. Окресліть роль освіти в житті суспільства.
4. Опишіть сутність поняття «освітня політика».
5. Опишіть цілі, завдання, функції державної освітньої політики.
6. Назвіть та охарактеризуйте етапи формування та розвитку державної освітньої політики в сучасній Україні.
7. Назвіть основні рівні формування та реалізації освітньої політики.
8. Охарактеризуйте правову основу та стратегічні напрями сучасної державної політики в галузі освіти України.
9. Назвіть принципи та механізми реалізації державної політики в галузі освіти.
10. Поясніть сутність і наведіть повну класифікацію державних механізмів реалізації державної політики в галузі освіти.
11. Розкрийте зміст поняття «система освіти».
12. Опишіть структуру освіти в Україні.
13. Розкрийте сутність організаційно-правового статусу закладів освіти та його елементи.
14. Дайте визначення поняття «управління закладом освіти» наведене у нормативних актах України про освіту.
15. Розкрийте сутність поняття та зміст державного управління у сфері освіти.
16. Охарактеризуйте основні ознаки державного управління закладом освіти.
17. Назвіть основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні.
18. Дайте оцінку результатам реалізації державної політики в системі освіти і системі управління сферою освіти в Україні.
19. Розкрийте зміст державно-громадського управління освітою.
20. Надайте характеристику основним методам державно-громадського управління освітою.
21. Опишіть основні етапи розвитку державно-громадського управління освітою в Україні.
22. Назвіть основні принципи державно-громадського управління освітою.
23. Окресліть роль громадських органів управління освітою в реалізації стратегії і тактики освітньої політики.
24. Опишіть сутність поняття «державно-громадське партнерство» та його роль у забезпеченні ефективного розвитку закладу освіти.

25. Назвіть нормативні документи сучасної України, які визначають юридичну можливість впровадження у закладі освіти державно-громадського управління.

змістовного модулю II

1. Опишіть сутність Європейського Союзу.
2. Надайте характеристику основним етапам формування освітньої політики Європейського Союзу.
3. Опишіть сутність поняття «освітня політика Європейського Союзу».
4. Розкрийте сутність концептуальних засад освітньої політики Європейського Союзу.
5. Розкрийте сутність категорій «відкрита освіта» та «відкрите навчальне середовище».
6. Назвіть і охарактеризуйте освітні програми Європейського Союзу.
7. Опишіть історію становлення освітньої програми «Еразмус+».
8. Вкажіть політико-правові особливості освітніх реформ 50 – 80-х років ХХ ст. в державах-членах Європейського Союзу.
9. Вкажіть політико-правові особливості освітніх реформ 80-х років ХХ ст. в державах-членах Європейського Союзу.
10. Вкажіть політико-правові особливості освітніх реформ ХХІ ст. в державах-членах Європейського Союзу.
11. Опишіть основні напрями сучасної освітньої політики країн Європейського Союзу.
12. Опишіть загальні принципи формування систем освіти європейських країн.
13. Опишіть систему управління освітою в державах-членах Європейського Союзу.
14. Охарактеризуйте особливості сучасної співпраці України і держав-членів Європейського Союзу в освітній сфері.
15. Опишіть основні напрями інтеграції України у європейський освітній простір.
16. Надайте характеристику етапам політико-правової модернізації освіти України.
17. Опишіть стратегії європейського контексту реформ у галузі освіти в Україні.
18. Дайте оцінку ступеню інтегрованості України у загальноєвропейський освітній простір.
19. Назвіть і охарактеризуйте нормативне забезпечення автономії закладу освіти.
20. Опишіть види автономій закладу освіти та їх роль у забезпеченні ефективності діяльності закладів освіти.
21. Охарактеризуйте ефективність впровадження інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання в освітній процес в Україні.
22. Розкрийте особливості академічних свобод учасників освітніх правовідносин.
23. Опишіть сутність якості освіти та її роль у забезпеченні ефективності діяльності закладів освіти і розвитку вітчизняної галузі освіти.
24. Назвіть і охарактеризуйте проблеми організаційно-правового удосконалення процесу реформування вітчизняної освіти.

25. Вкажіть шляхи розв'язання або зведення до мінімуму проблем організаційно-правового удосконалення процесу реформування вітчизняної освіти.

змістовного модулю III

1. Розкрийте сутність поняття «законність».
2. Опишіть процедуру здійснення нагляду (контролю) за дотриманням законності в галузі освіти, відповідно чинного законодавства в галузі освіти.
3. Назвіть державні органи, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти, їх повноваження.
4. Вкажіть основні повноваження державних органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти.
5. Опишіть форми державного контролю за діяльністю закладу освіти.
6. Охарактеризуйте особливості здійснення контролю органами місцевого самоврядування за діяльністю закладів освіти.
7. Розкрийте сутність поняття «інституційний аудит».
8. Опишіть функції та повноваження експертів з інституційного аудиту.
9. Охарактеризуйте структуру інституційного аудиту.
10. Опишіть процедуру проведення інституційного аудиту.
11. Розкрийте зміст поняття «правопорушення».
12. Дайте визначення поняття «юридична відповідальність».
13. Назвіть основні ознаки та види правопорушення в галузі освіти.
14. Охарактеризуйте кожен ознаку та вид правопорушення в галузі освіти згідно чинного законодавства у цій галузі.
15. Назвіть підстави та умови юридичної відповідальності у галузі освіти.
16. Назвіть та охарактеризуйте види юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері освіти.
17. Опишіть основні форми цивільно-правової відповідальності.
18. Вкажіть порядок накладення і зняття догана.
19. Опишіть стягнення, що накладається на посадових осіб закладів освіти за адміністративні правопорушення у випадках, установлених чинним законодавством.
20. Опишіть способи захисту прав закладів освіти та їх посадових осіб.

змістовного модулю IV

1. Розкрийте особливості державної політики у сфері дошкільної освіти.
2. Опишіть основні завдання державних органів управління системою дошкільної освіти.
3. Опишіть повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в управлінні системою дошкільної освіти.
4. Назвіть основні повноваження керівника закладу дошкільної освіти.
5. Опишіть функції та повноваження органів громадського самоврядування закладу дошкільної освіти.

6. Охарактеризуйте законодавчо встановлений порядок створення, реорганізації та ліквідації закладів дошкільної освіти.
7. Опишіть основні завдання загальної середньої освіти.
8. Охарактеризуйте законодавчо встановлений порядок управління закладом загальної середньої освіти.
9. Опишіть повноваження державних органів управління у сфері загальної середньої освіти.
10. Опишіть організаційно-правові засади реформування середньої школи (Нова українська школа).
11. Охарактеризуйте систему управління закладом загальної середньої освіти.
12. Опишіть функції та повноваження органів адміністрації закладу загальної середньої освіти в його управлінні.
13. Опишіть повноваження органів колегіального управління закладом загальної середньої освіти в його управлінні.
14. Опишіть повноваження органів громадського самоврядування в управлінні закладом загальної середньої освіти.
15. Охарактеризуйте законодавчо встановлений робочий час педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти.
16. Опишіть повноваження органів управління позашкільною освітою.
17. Опишіть функції та повноваження органів громадського самоврядування позашкільного навчального закладу в його управлінні.
18. Опишіть повноваження державних органів управління професійною освітою.
19. Охарактеризуйте систему управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти.
20. Опишіть функції та повноваження органів громадського самоврядування закладу професійної освіти в його управлінні.
21. Охарактеризуйте особливості реформування вітчизняної системи управління професійною (професійно-технічною) освітою.
22. Розкрийте особливості державної політики у сфері вищої освіти.
23. Опишіть повноваження державних органів управління у сфері вищої освіти.
24. Охарактеризуйте систему управління закладом вищої освіти.
25. Опишіть функції та повноваження органів адміністрації закладу вищої освіти в його управлінні.
26. Опишіть функції та повноваження органів колегіального управління закладом освіти в його управлінні.
27. Опишіть функції та повноваження органів громадського самоврядування закладу вищої освіти в його управлінні.
28. Окресліть роль студентського самоврядування в управлінні закладом вищої освіти.
29. Охарактеризуйте систему управління закладом у сфері освіти дорослих.

Питання для підготовки до екзамену

1. Освіта як провідний чинник суспільного прогресу, успішного розвитку націй, держав, кожної людини.
2. Головна мета (місія) та основні ознаки державної освітньої політики. Роль та значення державної політики у сфері освіти. Цілі, завдання, функції державної освітньої політики.
3. Етапи формування та розвитку державної освітньої політики в сучасній Україні, їх характеристика.
4. Принципи та механізми реалізації державної політики в галузі освіти.
5. Управління освітою: поняття, зміст, принципи, методи та функції.
6. Організаційно-правовий статус закладів освіти та його елементи.
7. Поняття, цілі та принципи державного управління системою освіти.
8. Основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні.
9. Система і повноваження органів виконавчої влади щодо управління освітою.
10. Система і повноваження органів місцевого самоврядування щодо управління освітою.
11. Сутність поняття, мета, предмет, завдання, зміст державно-громадського управління освітою. Методологічна основа.
12. Сутність, організаційна структура та рівні державно-громадського управління освітою в Україні.
13. Система й повноваження громадських органів управління освітою, їх роль в реалізації стратегії і тактики освітньої політики.
14. Проблеми упровадження державно-громадського управління освітою, напрямки та умови їх розв'язання.
15. Наглядова (підклучальна) рада як орган управління закладу освіти.
16. Цілі, задачі та основні принципи політики ЄС в галузі освіти.
17. Основні напрями сучасної освітньої політики країн ЄС.
18. Системи освіти окремих держав-членів ЄС: порівняльний аналіз.
19. Структурно-функціональний аналіз системи управління освітою в європейських країнах (за вибором).
20. Головне завдання та повноваження органів управління освітою в європейських країнах (за вибором).
21. Основні складові системи управління у закладах освіти в європейських країнах (за вибором).
22. Ступінь інтегрованості України у загальноєвропейський освітній простір: організаційно-правовий аспект.
23. Автономія як шлях до ефективного управління закладом освіти, її нормативне забезпечення.
24. Інноваційна діяльність закладів освіти України.
25. Якість освіти як показник ефективності управління закладом освіти і організації освітнього процесу.

26. Проблеми та шляхи організаційно-правового удосконалення процесу реформування вітчизняної освіти в контексті провідних тенденцій розвитку європейського освітнього простору.
27. Інформатизація та комп'ютеризація освіти.
28. Поняття законності, його основні ознаки та складові.
29. Система державних органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти, їх повноваження.
30. Форми державного контролю за діяльністю закладу освіти: державна реєстрація закладів освіти, ліцензування освітньої діяльності, атестація, акредитація закладів освіти, спеціальностей, стандартизація освіти, державне освітнє замовлення.
31. Здійснення контролю органами місцевого самоврядування за діяльністю закладів освіти.
32. Контрольні та наглядові заходи щодо закладу освіти.
33. Етапи та механізми проведення інституційного аудиту в закладах освіти.
34. Юридична відповідальність, підстави юридичної відповідальності.
35. Цивільно-правова, адміністративно-правова, кримінально-правова, дисциплінарна відповідальність.
36. Форми цивільно-правової відповідальності: моральна, трудова, дисциплінарна, матеріальна. Процедури юридичної відповідальності закладів освіти та їх посадових осіб.
37. Способи захисту прав закладів освіти та їх посадових осіб шляхом звернення до органів судової гілки влади.
38. Порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу.
39. Державна політика у сфері дошкільної освіти.
40. Управління системою дошкільної освіти.
41. Основні завдання органів управління системою дошкільної освіти, а також повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в системі дошкільної освіти.
42. Управління та громадське самоврядування закладу дошкільної освіти.
43. Створення, реорганізація та ліквідація закладів дошкільної освіти.
44. Інспектування, контроль та перевірка діяльності закладу дошкільної освіти
45. Органи управління у сфері загальної середньої освіти, їх завдання та повноваження.
46. Державний нагляд (контроль) у сфері загальної середньої освіти.
47. Організаційно-правові засади реформування середньої школи (Нова українська школа).
48. Управлінська діяльність адміністрації закладу загальної середньої освіти.
49. Органи колегіального управління закладом загальної середньої освіти.
50. Органи громадського самоврядування, їх повноваження.

51. Системи управління закладами загальної середньої освіти в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ).
52. Органи управління позашкільною освітою, їх завдання та повноваження.
53. Державний контроль за діяльністю позашкільних закладів освіти.
54. Управління та громадське самоврядування позашкільного закладу освіти.
55. Органи управління професійною освітою, їх повноваження.
56. Завдання та повноваження Ради з питань розвитку професійної (професійно-технічної) освіти.
57. Державний нагляд (контроль) у галузі професійної освіти.
58. Засновники закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
59. Органи громадського самоврядування закладу професійної освіти.
60. Керівник закладу професійної освіти, його повноваження.
61. Органи управління у сфері вищої освіти, їх завдання та повноваження.
62. Управлінська діяльність адміністрації закладу вищої освіти.
63. Органи колегіального управління закладом вищої освіти.
64. Органи громадського самоврядування закладу вищої освіти.
65. Студентське самоврядування закладу вищої освіти.
66. Утворення, реорганізація та ліквідація закладу вищої освіти.
67. Основні завдання та складники освіти дорослих.

РОЗДІЛ 4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, або відсутній.
	1 бал	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	2 бали	Здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
Самостійна робота здобувача	0 балів	Самостійна робота не виконана або не захищена.
	1 бал	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі; фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) виконує окремі завдання самостійної роботи (знає послідовність виконання, проте виконані завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог).
	2 бали	Здобувач вищої освіти володіє глибокими знаннями, використовує їх у нестандартних ситуаціях; самостійно працює з інформацією відповідно до визначених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал, глибоко й всебічно розкриває зміст теоретичних питань. Виконуючи практичні завдання, самостійно користується обов'язковою й додатковою літературою, вільно оперує науковою термінологією, аргументує власні думки, аналізує та робить висновки. У повному обсязі виконує

		завдання самостійної роботи, впевнено презентує їх.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (есе / доповідь з комп'ютерною презентацією / реферат)	<i>есе</i>	
	1 бал	Представлений текст не є по формі есе (есе підміняється рефератом).
	2-3 бали	Есе не відповідає необхідному обсягу, змістовні зв'язки тексту есе з цитованими науковими текстами відсутні, внутрішня логіка есе порушена (текст є аплікацією з власної думки і «цитат» з наукових текстів). Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.
	4-5 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція здобувача формально підкріплена посиланнями на наукову літературу за відсутності змістовних зав'язків з цитованими науковими текстами. Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована практичними фактами.
	6-7 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові тексти формально узгоджені, при цьому внутрішня логіка есе розмита.
	8-9 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована практичними фактами.
10 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно і самостійно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна,	

	композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на практичні факти.
	<i>доповідь з комп'ютерною презентацією</i>
0 балів	Не зараховуються презентації, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернета; проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання; завдання не виконано.
1 бал	Презентація не відповідає необхідному обсягу, багато її частин не має відношення до теми дослідження. Відсутній план для створення повної і добре оформленої презентації. Зміст роботи не відповідає плану, інформація не точна або пропущена, відсутні висновки та узагальнення і внутрішня логічна послідовність. Оформлення має суттєві недоліки. Доповідь не відображає зміст роботи, більшість відповідей на запитання некоректні, неточні або неправильні, здобувач не володіє предметом дослідження.
2-3 бали	Презентація не відповідає необхідному обсягу, не містить вступу і висновків. Побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему дослідження. Презентація погано організована, без творчих знахідок, багато необхідних елементів пропущені. В презентації не визначені ключові положення, інформація не точна, на більшість запитань не можливо знайти відповідь. Здобувачем вищої освіти представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації, висновки є нелогічними і необґрунтованими. Відповіді на запитання фрагментарні, або відсутні.
4-5 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, певний матеріал викладено некоректно, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Порушена логіка представленого матеріалу. Презентація організована без творчих знахідок. Є зауваження щодо оформлення тексту пропозицій та презентації. Деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими. Наочні матеріали не

		відображають зміст передбачуваного дослідження. Відповіді на запитання фрагментарні, не точні.
6-7 балів		Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита з використанням сучасного аналітичного і методологічного інструментарію. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові/навчальні тексти формально узгоджені, зустрічається порушення логіки викладу. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, інколи відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач добре знає предмет роботи.
8-9 балів		Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита, всі частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, але має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають тему дослідження, мають місце окремі недоліки непринципового характеру. Здобувач вищої освіти демонструє вміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, працювати з літературними джерелами, в логічній послідовності проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, формулювати висновки за темою дослідження. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач вищої освіти добре знає предмет роботи.
10 балів		Презентація відповідає необхідному обсягу, має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження. Всі частини презентації пов'язані з метою і завданням дослідження. Подана інформація чітка і зрозуміла. Здобувач вищої освіти демонструє вміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу. Дослідження містить достатній і різноманітний масив опрацьованих

	інформаційних джерел, критичний огляд наукової і навчальної літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.
<i>реферат</i>	
0 балів	Не зараховуються реферати, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
1 бал	Реферат виконаний самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу її оформлення не відповідає вимогам, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
2 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
3 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, список літератури понад 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.

4 бали	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
5 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
6 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема повністю розкрита, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
7 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті

	висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
8 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
9 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
10 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне

		висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 10 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
Підсумковий тест	0-20 балів	Робота складається з 20 тестових питань, кожне з яких має лише одну правильну відповідь, що оцінюється в 1 бал.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Правові аспекти управління закладом освіти», яка за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів (не менше 60) його не влаштовує і він має бажання підвищити оцінку. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 A)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 B)	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом порівняльної політології в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, аргументовано висловлює свої думки, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але припускається несуттєвих помилок; виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 C)	Здобувач добре володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення порівняльної політології, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Не завжди виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, але не логікою та аргументованістю. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, передбаченим робочою програмою дисципліни. Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач

	розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач опанував навчальний матеріал в мінімально допустимому обсязі, передбачений програмою навчальної дисципліни. Відповіді неточні або мало аргументовані, з порушенням послідовності викладання. При розкритті теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації основних закономірностей. Має практичні навички, достатні для виконання завдань на рівні мінімально допустимих вимог. При вирішенні завдань виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але не розуміє достатньою мірою мету роботи, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок. Виконує завдання зі значною кількістю грубих помилок.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач недостатньо володіє навчальним матеріалом (менше, ніж половина обсягу навчального матеріалу), знання фрагментарні, під час відповіді припускається суттєвих помилок, не може викласти зміст основних положень, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, принципові помилки в ході виконання завдань, не може самостійно виконати роботу. Здобувач демонструє недостатній рівень сформованості компетентностей за заданими стандартами по деяких складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність їх доопрацювання та повторного складання контрольних заходів.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не володіє навчальним матеріалом передбачений програмою навчальної дисципліни, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, не усвідомлює мету вивчення дисципліни, відсутні практичні уміння та навички, не вміє орієнтуватися під час розв'язання практичних завдань, більшість навчальних завдань не виконано. Здобувач демонструє повну не сформованість компетентностей за заданими стандартами по всіх складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність повторного вивчення курсу.

Розподіл балів, які отримують студенти за результатами поточного і підсумкового контролю (екзамен)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота тощо)			ІНДЗ	Підсумковий тест	Екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0-10	0-20	0-20	0-100
Тема 1.	0-4	0-50				
Тема 2.	0-6					
Тема 3.	0-4					
Тема 4.	0-6					
Тема 5.	0-4					
Тема 6.	0-4					
Тема 7.	0-4					
Тема 8.	0-4					
Тема 9.	0-6					
Тема 10.	0-4					
Тема 11.	0-4					

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Нормативні документи

1. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Господарський кодекс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>
7. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p/stru>
8. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. URL: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncepc.pdf
9. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
10. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
11. Питання управління державними закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підпорядкованими Міністерству освіти і науки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2017-%D1%80#Text>
12. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
13. Положення про заклад дошкільної освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 р. № 305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF#Text>
14. Положення про Раду з питань розвитку професійної (професійно-технічної) освіти : Указ Президента України від 30.03.2021 р. № 130/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1302021-38149>
15. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню): Закон України від 18.12.2018 р. № 2657-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
17. Про внесення змін до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки»: Закон України від 19.06.2022 р. № 2312-IX. URL: <https://document.vobu.ua/doc/13579>
18. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
19. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
20. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
21. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
22. Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу: наказ МОН від 16.05.2019 № 659. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0612-19#Text>
23. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
24. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
25. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#top>
26. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
27. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
28. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
29. Угода про співробітництво в галузі освіти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text
30. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Навчально-наукова література:

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти у контексті стратегії модернізації освітньої галузі: колективна монографія /за заг. ред. В.П. Кравця, Г.М. Мешко. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2020. 310 с.

2. Литвиненко Т. А., Гапотій В. Д., Грень Л. М. Управління навчальним закладом: правові аспекти : навч. посіб. Харків : Видавництво «Лідер», 2018. 248 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/52730/1/Book_2018_Lytvynenko_Upravlinnia.pdf
3. Ніколаєнко С. М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України, 2019. 408 с.
4. Управління закладом освіти : підручник / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар, В. В. Радул, О. М. Старокожко, Ю. І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ : БДПУ, 2022. 506 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/34103/1/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%BC%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8_%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%BA_2022_%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA%20%281%29.pdf
5. Управління системою освіти територіальних громад: досвід країн Вишеградської четвірки для України: метод. посіб. із збіркою кращих практик / А. Кавунець, А. Ланова, О. Гуменна, О. Черній, Р. Шарля, Л. Грегуркова, Л. Одор, Л. Лакатош, Ш. Кьолеш, Е. Бураш. Вінниця : ТОВ «Твори», 2018. 120 с. URL: <https://regional.rpr.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/Vinnytsia-Metodychnyy-posibnyk-Upravlinnia-systemoiu-osvity-terytorial-nykh-hromad-dosvid-krain-Vyshegrads-koi-chetvirky-dlia-Ukrainy.pdf>

Допоміжна література

1. Кабанов В. Організаційно-правові чинники функціонування закладів середньої освіти в умовах територіальної децентралізації в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2021. № 9(5). С. 5–11. URL: <https://doi.org/10.15421/152143>
2. Кульчій О. О. Досвід країн європейського союзу в сфері освітньої політики. *Державно-управлінські студії*. 2018. № 6 (8). URL: <http://studio.ipk.edu.ua/dosvid-krayin-yevropeys-koho-soyuzu-v-sferi-osvitn-oyi-polityky/>
3. Лопушинський І. П. Державно-громадське управління освітою. *Актуальні проблеми управління закладами освіти: колективна* : монографія / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. С. 214–234.
4. Набок М. Сучасні тенденції розвитку загальної середньої освіти України. *Витоки педагогічної майстерності*. 2017. Вип. 19. С. 244–253. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8571/1/Nabok.pdf>
5. Онаць О. М., Калініна Л. М. Концептуальні засади організаційних механізмів і технологій громадсько-державного управління загальноосвітніми навчальними закладами: посібник / за наук. ред. Л. М. Калініної. Київ : Видавничий дім «Сам», 2017. 64 с.

6. Парпан У. М. Провідні принципи розвитку сучасної вищої освіти України в контексті євроінтеграції. *Lex Portus*.2018. Vol.1, Art.5. P. 62–71. URL: https://lexportus.net.ua/vipusk-1-2018-new/parpan_u_m_providni_pryntsypy_rozvytku_suchasnoi_vyshchoi_osvity_ukrain_y_v_konteksti_yevrointehratsii.pdf
7. Повноваження ОМС щодо забезпечення якісної освіти: Порадник для голів та управлінців освітою територіальних громад / Байтемірова Н., Гурак Р., Бондар А., Вергун Ю. / за заг. ред. Протасової Н., Полторак В., Жабенко Л., Михайлової Т. Київ : Швейцарсько-український проєкт DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти», 2021. 52 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Povnovazhennya_OMS_zabezpechennya_yakosti_osviti-2021.pdf
8. Радкевич В. О., Бородієнко О. В., Кравець С. Г. Професійна (професійно-технічна) освіта України в контексті євроінтеграційних процесів (порівняльний аналіз із країнами Європейського Союзу) : науково-аналітичні матеріали. Київ : ТОВ «ТРОПЕА», 2021. 32 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/729185/>
9. Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. Київ, 2019. 47 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/07/13/2020-07-13-avtonomy.pdf>
10. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посіб. Рівне : Овід, 2012. 352 с.
11. Супрун В. Актуальні проблеми управління розвитком професійної (професійно-технічної) освіти України. *Професійно-технічна освіта*. 2018. №3(80). С.15–17.
12. Супрун В. В., Максимчук В. В. Децентралізація та оптимізація управління професійною (професійно-технічною) і фаховою передвищою освітою України. *Вісник післядипломної освіти* : зб. наук. пр.; НАПН України ДВНЗ «УН-Т менедж. освіти» ; голов. ред. В. В. Олійник ; редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.]. Київ : АТОПОЛ ГРУП, 2016. Вип. 4/5(33/34). 112 с. С. 60–92.
13. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти. Монографія. Полтава : Дивосвіт, 2016. 384 с.
14. Шоробура І. М. Особливості впровадження державно-громадського управління органами влади у сфері освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. №7. Т. 3. С. 27–32.
15. Шоробура І. М. Принципи державно-громадського управління освітою як основного напрямку демократизації освітньої політики. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. Т. 4. С. 61–66.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Президент України : офіційний сайт. URL: <http://www.president.gov.ua/>

1. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. Урядовий кур'єр : офіційний сайт. URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <http://library.pdpu.edu.ua>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 21.05.2020 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002_2020.pdf
2. Положення про організацію самостійної роботи студентів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 25.07.2020 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P112.pdf
3. Положення про організацію контролю та оцінювання знань студентів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 27.02.2020 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/polojennia/org_kontrol.pdf
4. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 26.04.2018 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf
5. Положення про порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 31.10.2019 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P102.pdf

ДОДАТКИ

Приклад титульної сторінки ІНДЗ

**Міністерство освіти і науки України Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»**

Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(доповідь з презентацією/реферат)

з дисципліни « _____ »
(назва дисципліни)

на тему: « _____ »
(назва теми)

Здобувача (ки) _____ першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
_____ року навчання
_____ групи
спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Викладач: _____

Одеса – 20__ року

Навчально-методичне видання

Гедікова Наталя Пилипівна

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Правові аспекти управління закладом освіти» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» (ОП Право)